

וְצִרְיָא דְאֵי אֲשַׁמְעִינָן בְּיַמּוֹת הַחֲמֵהוּ וְכוּ' - הוצרכה המשנה לפרש שהרבים הולכים ברקק גם בימים חמים בשביל להתקרר, וגם בימות הגשמיים, שהמנועלים והבגדים מטונפים בלאו הכי מפני הגשמים, ומשום כך נחשב הרקק לרשות הרבים בכל ימות השנה, אף בימים שאינם חמים ואין בהם גשמים (שפת אמת).

הַלּוּף עַל יְדֵי הַדְּחָק שְׁמִיָּה הַלּוּף ■ וכך נפסק להלכה, שאם היה ברשות הרבים רקק מים שאינו עמוק עשרה טפחים, והרבים מהלכים בתוכו, נחשב לרשות הרבים, ואם הוא עמוק עשרה ורחב ד', נחשב כרמלית (משנ"ב שמה, מח, וראה שם פרטים נוספים).

תְּשִׁימִישׁ עַל יְדֵי הַדְּחָק לֹא שְׁמִיָּה תְּשִׁימִישׁ ■ וכך נפסק להלכה (ראה לעיל ע"א ד"ה תשמיש).

רְמָא וְזִקְפִיָּה רְמָא וְזִקְפִיָּה לֹא מִיַּתִּיב עַד דְּעָקֵר לִיָּה, לפי שלא עקר והניח את החפץ כולו בפעם אחת, שבתחילה עקר רק צד אחד של הקנים בעוד שהצד השני מונח במקומו, ולאחר מכן עקר את הצד השני והצד הראשון מונח במקומו, ואלו עקירה והנחה המחייבות, הן כשעוקר ומניח את החפץ כולו (רש"י, ע"פ פסקי הרא"ד; רמב"ן), ומה שמצינו שהמושך חפץ בגרידה, חייב, היינו משום שהגורר עוקר את החפץ כולו בבת אחת (רמב"ן). ויש מפרשים, שהעברה המחייבת היא רק כשמעביר את כל הארבע אמות במעשה אחד בלא הפסקה, וכאן העביר במעשים נפרדים שיש הפסק ביניהם, שבהשלכה הראשונה הוציא צד אחד של הקנים חוץ לארבע אמות, ובהשלכה השניה הוציא את הצד השני של הקנים. ומה שמצינו שהמושך חפץ בגרידה חייב, היינו כשגורר את החפץ במעשה אחד בלא הפסקה (תוס' ד"ה לא). ■ להלכה, היה קנה בידו והגביה קצה האחד וקצה השני מונח בארץ, וחזר והגביה הקצה השני, אפילו כל היום כולו, פטור, והמושך חפץ בגרידה, חייב (משנ"ב שמה, י).

אָדָם עוֹמֵד עַל הָאֲסֻקְפָּה וְכוּ'. אסקופה היא כעין מדרגה בולטת בפתחי הבתים החצרות והרחובות, ומשמשת לעצירת הדלת שלא תיכנס פנימה, או למנוע את כניסת הגשמים והעפר (מאירי).

וְאֵלָּא אֲסֻקְפַת רְשׁוֹת הַיְחִיד, שיש תקרה מעל האסקופה, באופנים שנאמרו בהם 'פי תקרה' יורד וסותם, או שהאסקופה עומדת בתוך היקף מבוי שיש לו שלש מחיצות, והמחיצה הרביעית של האסקופה, היא על ידי 'לחי', שקבעוהו מהצד החיצוני של האסקופה [שבשביל שמקום יהיה נחשב רשות היחיד צריך שיהא בו ארבע מחיצות (מהר"ם בענין דברות משה כ, מה, בדעת רש"י כאן)], או שהאסקופה גבוהה עשרה ורחבה ד' ונעשית רשות היחיד (ראה רש"י ודברות משה שם, בדעתו).

וּבְלֵבֵד שְׁלֵא יַחְלִיפוּ, שזהו זלזול באיסורי שבת, וגזירה שמא יבואו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים (רש"י לעיל א, א), והוא הדין שאסור לעשות כל על ידי שני אנשים, שהאחד יכול מבעל הבית ויניח במקום פטור, והשני יכול ממקום פטור ויתן לעני (ש"ע הרב שמו, ב). ■ להלכה, לא יעמוד אדם על מקום פטור ויעביר דרך שם דברים מרשות הרבים לרשות היחיד [או להיפך], וכן נוהג איסור זה בכרמלית, שלא יעמוד במקום פטור ויעביר מכרמלית לרשות היחיד [או להיפך]. ויש סוברים, שאיסור הוצאה מכרמלית הוא רק כשמוציא ממנה ישר לרשות היחיד או לרשות הרבים, אבל על הוצאה [לכרמלית או מכרמלית] דרך מקום פטור לא גזרו, שהיא גזירה לגזירה (ראה ש"ע א"ח שמו, א ומשנ"ב שם).

וּלְמַעְלָה דְדִלְאֵי וְאוֹתֵבֵיהּ - שהניחו בחור שבכותל בחלק העליון של הבור (ראה רש"י ושיטה לר"ן).

אֵלָּא לֹא כְּבוֹר דְּלִית בֵּיהּ עֶשְׂרָה, שכיון שאין בבור חלל בגובה עשרה טפחים, נחשב הבור רשות הרבים (רש"י), וטלטול העירוב מתוך הבור למקום שבינתו בשפת הבור, מותר לכתחילה, שמוותר לטלטל בשבת ברשות הרבים פעם אחת, פחות מארבע אמות, ולא אסור רבנן אלא לטלטל ארבע אמות, הגם שמפסיק באמצע הטלטול לפני שמגיע לארבע אמות וממשיך ומטלטל (רשב"א בשם רבו, וכדת הרמב"ם שבת יב, טו). ויש סוברים, שבדרך כלל אסור לטלטל ברשות הרבים פעם אחת, פחות מארבע אמות, שמא יטלטלו ארבע אמות, ודוקא כאן מותר לטלטל את מאכלי השבת מהבור למקום אכילתו בסמוך לשפת הבור, שלפי שמקום שבינתו קבוע שם אין חשש שיטלטל את המאכלים למקום אחר המרוחק ארבע אמות (רשב"א, ע"פ הראב"ד על הרמב"ם שם).

■ להלכה, מותר לטלטל לכתחילה פחות מארבע אמות ברשות הרבים, אבל אסור לטלטל יותר מארבע אמות, הגם שעושה הפסקה לפני שמגיע לארבע אמות וממשיך ומטלטל, שמא יבוא להעביר ארבע אמות (ש"ע א"ח שמת, א, ה).

הוא וְעֵרֹבוֹ בְּכַרְמְלִית - שהבור היה עמוק פחות מעשרה, ונחשב כרמלית, ומקום שבינתו בבקעה שדינה ככרמלית שנמצאת סמוך לשפת הבור (רש"י), ומותר להוציא מכרמלית אחת לכרמלית אחרת (ביאור הג"א שמו, ט). ■ וכך נפסק להלכה, שמוותר להוציא בשבת מכרמלית לכרמלית (ש"ע שם, ב).

כָּל דְּבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוֹת לֹא גִזְרוּ עָלָיו בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת - שאיסורי שבת מדרבנן אסורים רק בשבת ודאי, ולא בבין השמשות (רש"י), כשיש צורך מצוה או שעת הדחק (רמב"ם שבת כד, י), ואף עשיית עירוב תחומין נחשב צורך מצוה, שאין עושים עירוב אלא כשצרכים ללכת בשבת חוץ לתחום בשביל לקיים מצוה (משנ"ב שמו, ג). ■ וכך נפסק להלכה, שמוותר לעשות שבות לצורך מצוה או בשעת הדחק (ש"ע א"ח שמו, א), ודוקא כאשר לא קיבל על עצמו תוספת שבת (משנ"ב שם, וראה שם פרטים נוספים).

■ להלכה, בעשיית עירוב תחומין, צריך להניח את המאכל של העירוב במקום שאפשר להביאו משם למקום שבינתו, ואם נתכוין לשבות ברשות הרבים והניח עירובו ברשות היחיד [או להיפך], אינו עירוב, אבל אם נתכוין לשבות ברשות היחיד או ברשות הרבים, והניח עירובו בכרמלית [או להיפך], הרי זה עירוב, שאיסור כרמלית מדרבנן, ואיסורי שבת מדרבנן, מותרים בבין השמשות במקום מצוה (ש"ע א"ח ט, ב).

וְלֹא תִימָא דְחֻזֵּי קָא מְדַחֵינָא לָךְ אֵלָּא וְדָקָא קְאָמִינָא לָךְ וְכוּ', שבפשט הבריתא שני התירוצים דחוקים, שלפי התירוח הראשון לשון הבריתא 'ברשות הרבים' אינו בדקדוק, ולפי התירוח השני הבריתא סוברת כדעת יחיד, ומכל מקום מוכרחים לדחוק ולתנין, כך או כך, לפי האמת שתשמיש על ידי הדחק לא נחשב תשמיש (ראש יסף).

רְקַק מִיָּם פְּחוֹת מִעֶשְׂרָה טַפְחִים, והכתלים של הרקק עשויים בשיפוע, והעוברים ושבים יורדים בקלות מהרשות הרבים לרקק, ולכן נחשב הרקק חלק מרשות הרבים, בשונה מחריץ ברשות הרבים פחות מעשרה טפחים, שכתליו ישרים ולא נוח לרדת אליו מרשות הרבים ונחשב כרמלית (ת"י הלן יא, ד). אבל אם הרקק גבוה עשרה טפחים ורחב ד', נחשב כרמלית, כמו שאר מקומות שיש בהם מים, כמו הים והנהלים (רמב"ם שבת יד, כד).